

EDINOST

Glasilo slovenskega političnega društva za Primorsko.

«EDINOST» izhaja 2 krat na teden vsako sredo in soboto o poludne. Cena za vse 1 to prilogo 7 gl. za poln leta 3 gl. 50 kr., za četr leta 1 gl. 75 kr. — Sama priloga stane 1 gl. 50 kr. za celo leto. — Posamezne številke se dobivajo pri opravištvu in vtrajkah v Trstu po 5 kr., v Gorli in v Ajdovščini po 45 kr. — Naročnice, reklamacije in inzerate prejema Opravištvo, via Torrente. «Neva tiskarna».

Vel dopisi se pošiljajo Uredništvu «via Torrente». «Nuova Tipografia»: vsak mora biti frankiran. Rokopisi brez posebne vrednosti se ne vračajo. — Inzerati (razne vrste naznani in poslanice) se zaračunajo po pogodbi — prav cenó; pri kratkih oglasih z drobnimi črkami se plačuje za vsako besedo 2 kr.

Italija.

La bella Italia — je postala gnjila! tega ni treba, da Vam pišem od tod, ker to sami dobro veste; ali pri vsej njenej gnjilobi se vendar še nahaja v njej mnogo prenapetežev, ki si domišljujejo, da je Italija res še centrum vse omike, ki še sedaj sanjajo o starej rimske slavi ter upajo, da se povrnejo oni srečni časi, ko bode Italija vladala nad vsemi onimi avstrijskimi deželami, koder živi kaj Lahov.

Meni niso sicer globoko znane okoliščine v Italiji, ker poznam jih nekoliko le iz mojega potovanja, iz časnikov in knjig, ki o njej govorijo.

Nobenej deželi na svetu se toliko ne podaja znani rek: »il dolce far niente«, ali kakor bi rekel stari Plinij: »illud jucundum nihil agere.« Smelo trdimo, da je Italija, kakoršna je dandanes, gnjila in še bolj lena. Lah ni za družega, nego za klepetanje in kletev, ako je nekoliko omikan, psuje in slabo govori o drugih narodih; za dela, ki tirjajo potrpežljivost in muko, on ni. Sploh: dober je le za »il dolce far niente!«

In pri vsem tem ga vi primorski Slovenci slušate, slepo ste mu podvrženi, puščate, da vam vaš jezik tepta in svojega v vaše šole sili. Pokorni ste mu uprav kakor jagnjeta ter mirno puščate, da vam jemlje, kar bi vam moralo biti najsvetejše. — Ko sem tudi po tržaški okolici potoval, seznanil sem se v nekej pivnici tudi z nekim korenjaškim okoličanskim kmetom. Pila sva in se pogovarjala o mnogih stvareh, mej kojimi je govor nanesel tudi na okoliščine tržaških slovenskih okoličanov napram mestnim Lahonom. Dobri kmet mi je

vedel marsikako povedati o starem okoliškem batalijonu trdeč mej drugim, da so se dokler je bataljon obstajal, mestni Lahi bolj bali krepkih okoličanov, nego sedaj ter da niso njim nasproti sovražne in polasčevajoče politike tirali.

Jaz sem bil tudi tega menenja in trdil, da so meščani tečaj imeli vse drugačno spoštovanje do okoličanov nego sedaj, kajti bali so se njih orožja, sicer pa, da ni odobravati sile in nemirov, ki lahko nastanejo iz bojov za lastne pravice ter pristavil, da Lahi bolj z prekanjenostjo in zvitostjo svoje namene dosega, nego z močjo in silo.

Tudi sedaj sem še tega mnenja. Lah se boji orožja in moči, izveden pa je in prekanjen kakor malo kdo. In s to njegovo lisičjo lastnostjo hoče on dežele, ki sedaj k Avstriji spadajo, poprej polasčiti, napolniti je z laškimi, Avstriji nasprotnimi čuti ter potem mirno k italijanskej neukretnej škornji pridružiti. Ta politika sploh ni slaba, ali vendar tudi ne toli hvalevredna in težko vspešna. Uspešna postane še le tedaj, ko bi tudi Avstrija dosti za dotične dežele ne marala ter pustila, naj se jej odvzamejo zadovoljivši se z kako drugo deželo. — Kakor je sprevidei iz razmer, ki sedaj pri vas na Primorskem vladajo, lahko rečemo, da je temu tudi tako, kajti od dveh narodnih faktorjev, ki tam bivata, jemlje se v obzir le laški element v tem, ko se slovanskej večini polena pod noge mečejo.

Kdor pa ve, kolike važnosti je Trst za Avstrijo, bode gotovo obsojal tako netaktno računanje. Sicer pa je temu tako povsod v Avstriji, kder Slovan biva: povsod se vidijo le nemški ali madžarski elementi in zane-

marja slovanski; samo s tem razločkom, da zastopajo Nemci v državi vsaj dober del prebivalstva ker računa se jih 26%, vsega prebivalstva v tem ko nemajo Italijani napram Slovanom (in niti nasproti Slovincem) skoraj niti pravice do obstoja, ker broje jih le 15%, Slovanov pa 47%.

Iz statističnih podatkov je razvidno, da je Avstro-Ogerska slovanska država; le žalibog, da so Slovani v toliko delov razdeljeni in tako narazen jedni od drugih. Tudi na Primorskem je očita slovanska večina, ali vendar zaukazuje tod malo številni Italijan in slovansk renegat.

Ali predaleč sem zašel. Hotel sem govoriti o Lahih, o njih dobrih in slabih lastnostih, zašel sem pa od glavne poti na stransko, ki ima le malo s tem opraviti. Sedaj se poljšam.

Znana mi je bila od nekdanj lenoba Italijanov, znana tudi njih priliznjenost in lisičja zvitost, katero sem toliko bolj spoznal na zadnjem potovanju. Ne vem, kde mi je v roke prišla laška, sedaj uže precej zastarela knjiga, iz katere sem prepisal nekoje stavke, ki jasno dokazujejo, kako misle italijanski bratci o avstrijskih in tedaj tudi tržaških Lahih. Takih čenčarij in ob enem sanjarij je po laških časnikih (ki pa smejo čez mejo) in laških knjigah najti obilo in čuditi se mora človek takim popisom, ki rišejo stvar v prepričanju, da se kedaj uprav tako prevratijo, kakor oni mislijo. — Pri vsej globokej mizeriji, ki je po Italiji občno nadvladala tako, da ljudstvo komaj diše pod težkim jarmom, ki mu vrat žuli, pri vseh slabih, da, preslabih socialnih odnosajih, ki so se po Italiji razprostili, drže vajo se pisarji po knjigah in čas-

pisih govoriti o svobodi, o pravem liberalizmu, napredku ter svoje ljudstvo navduševati na osvoboditev laških dežel, ki pod tujim jarmom ječe.

Vsakteremu se mora tako počenjanje zdeti absurdno in smešno. Ljudstvo, ki komaj svoje davke in državne pristojbine prenaša, ki radi ubožstva gladi hira in propada, ki ne more v rojstvenej deželi obstati, ker nema potrebnega živeža; kmet, ki ni posestnik, ampak suženj, gonjen in zatiran od svojega gospodarja in od vlade — naj bi šel v vojno za osvoboditev italijanskega naroda, ki je pod tujo oblastjo ter ga pridružil k sestradanemu laškemu!?

(Dalje prih.)

Tabor v Tržaški okolici.

Članek, kateri sem se namenil pisati, moral bi biti, ako ne radi drugega, uže radi naslova vreden, da ga si obdnstvo s pazljivostjo čita. Ali pisateljske moči pri prostega dopisnika nemajo toliko v sebi, da bi pozornost čitateljev na se obračale. Skušal bodem toraj z slabimi svojimi pisateljskimi močmi pomen tabora v tržaški okolici omeniti. A ne le pomena, temuč tudi velika potreba enacega tabora bode v teh vrticah omenjena.

V št. 48. «Edinosti» od 16. m. m. je pisal star okoličan dopis iz sv. Ivana govoreč o krivicah, ki se tržaško okoličanskim Slovincem gode. Omenjeni stari okoličan je svetoval, naj se radi tega tržaško okoličanski Slovenci v taboru zberejo, kder naj bi protestovali proti krivicam, ki se jim posebno od strani magistrata gode. Res izvrstna misel! — Boljše si ni mogel Svetoivanski dopisnik izmisliti. In ako se ta srčna želja vseh poštenih narodnih okoličanov obistini, potem ne bodo mogli lahoni reči, da je enak tabor sklican in skupščina »dei Gragnolini ed Croati« qui domiciliati. Ne, enako ne bodo mogli za gotovo reči. Tržaško okoličanski tabor je uže nekaj let trajajoča želja tržaških okoličanov, in bila je tudi mnogokrat od oko-

sko oblast naših krutih, bureoukratičnih nasprotnikov.

Res da bi se bile ove postavbe tudi brez slovenskih poslancev sklenole; toda oni bi bili na lik moravskim in drugim federalistom čiste roke si ohranili, bili bi prav v smislu narodove blagosti delali, kajti narodu ni v korist, če vsled policijske nadoblasti na površje stopajo vladine kreature ala Vrečko.

Imate li upanja, da bodo poslanci liberalne stranke slovenske svojo glosno zmoto spoznali in drugače krenoli? Dokler pa tega ne storijo, zamore li razpora konec biti? Blagovolite mirno premisliti, kako da je razpor navstal. Mi smo hoteli zabraniti stvari, ki so se po nesreči zgodile; tirjali smo, naj zastopniki katoliškega naroda slovenskega svojo besedo zastavijo, ka ne bodo proti avtonomiji in svobodi katoliške cerkve glasovali. To smo terjali in ničesar druga, posebno pa tega ne, da bi naši poslanci, z večine tudi nezmožni za to, pravice kat. cerkve pozitivno, z besedo branili. Za odgovor smo pa dobili posmeh, zasramovanje, sovraštvo! Otepavali so se nasprotniki s tem, da mi po nepotrebi vero v politiko silimo; pozabili so pa reči, da centralistična, nemško-liberalna stranka v državnem zboru skoro druga ne dela, kakor da vero v politiko meša, cerkvene postavbe dela. Takemu nasprotniku treba oločno barjak razviti: ali ž njimi, ali proti njim, in za zastopnika katoliško slov. ljudstva ni težko bilo pogoditi prave poti.

Da Vas, dragi gospod župnik, predolgo mudil ne bom, rečem le to: Spo-

razum je le mogoč, ako oni, ki so grešili, svojo zmoto spoznajo in na pravo pot krenejo, protinardnemu, za vso Avstrijo pogubnemu, židovsko-framasonskemu liberalizmu, ki se je proti katoliški cerkvi zaklel, slovo dajo, vsaj v javnosti, kot zastopniki slov. ljudstva. To spoznanje bo prvi, vspešni korak k porazumljenju, od zas se pa naj ne terja, da popustimo principlje, čijih resnico je Njegovo veličanstvo v odgovoru na nagovor praškega vladice in kardinala tako lepo osvetlo. Liberalizem, gospodine, pomenja ojačenje prusaške stranke v Avstriji, ki dela tako naglo za veliko Nemčijo. Zmaga katoliških načel pomenja ojačenje federalistične stranke, a v njej imade naša narodnost edino zavetje.

Da se Vi, č. g. župnik, trudite za sporazumljenje, je posebno za me veselo in tolažljivo. Možem ne pristaja laskanje; in ker ste se odkritosrčno do mene obrnili, dovolite tudi meni odkritosrčno govoriti. Vaše sedanje postopanje smatram naravnó kot — sveto dolžnost in zadostenje od Vaše strani, kajti ste Vi najbolj služili našim liberalcem v zaslobo in pretvezo, da je njih postopanje opravičeno, češ, da jim pritrjuje tudi duhovniki! Ni torej dvoma, da bi se sporazumljenje silno pospešilo, ako bi Vam mogoče bilo spoznati, da so »mladi«, poprijemši se pogubnega liberalizma, in da smo mi prave poti se držali. To je bistveno, vse drugo se bo lahko podalo.

Dovolite zdaj nekoliko opazek k Vašim mislim, katerim dodam potem nekoliko predlogov od naše strani. Na svojem polji naj dela vsak po

PODLISTEK.

Spomini na Bož. Raiča.

(K. Glaser)

G. J. Ulaga Božidarai Raiču.

Častiti gosp. župniki!

Hvala Večnemu! sem vzdihnil prečitališi Vaš prijazni list od 15. oktobra, v katerem odkrivате živo željo po sporazumljenju med obema strankama. Da je tega živo treba, čuti in želi vsak poštenjak, pa drugo vprašanje je: bode-li to mogoče? Po Vaših in g. dra. Gršaka mislih je to mogoče pod geslom: »Blagost naroda in upor germanizaciji; ne ugovarjam besedice proti temu geslu, dovolite mi izreči, da se tudi mi pri vsem, kar delamo in skušamo, tega gesla fakično držimo, dasi ga ne izrekamo. Kar še posebe mene zadeva, navaliло mi je prav delovanje v smislu tega gesla nemilost vseh, narodno nam protivnih močtecev. Kdor torej nepristrano sodi, mora priznati, da dela prav naša stranka, kolikor v sedanjih težavnih razmerah le premore, po tem geslu, v tem ko je narodno delovanje pri nasprotni nam stranki skoro povsod opešalo. Hujskanja in posovanja na »popovstvo«, »brezdomovince«, »jezuvite«, itd. ne morem šteti k modrému in blagoslovenemu delovanju za »narodovo blagost.« Namen nas torej ne loči, škoda le, da jih je prav z liberalne stranke premnogo in to iz sebičnih razlogov, odložilo vse delovanje v narodni pospeh.

Ako postane vprašanje: kaj zahteva narodna blagost, kako jo dejansko pospeševati, česa se ogibati, naletite brž na principielna nasprotja, pri katerih — verujte mi — porazumljenja tako dolgo ne bode, dokler ne pride krivo znana »liberalna« stranka do pravega spoznanja.

Vzemimo stvar in concreto. Kaj nas loči? Edino to, da ne pripozna liberalizem ni cerkve ni cerkvene slobode, torej tudi ne krščanstva, kterega si katoliki misli, ni moremo brez svobodne cerkve. Liberalizmu je vzor »država« po pruskem kopitu, v kterej imajo (pri nas po krivičnem redu) izvoljeni poslanci pravico in oblast, ravnavati vse, torej tudi cerkvene in šolske zadeve. Da je pa moderni liberalizem le samo etapa socialni demokraciji, in da bi ta pri nas s cepci šla nad vse, ki česa premorejo, tedaj v prvi vrsti nad »gospode«, naj si že duhovno ali svetno auknjo nosijo, to umete Vi tako dobro kot jaz. Gotovo tudi ne dvomite, da imajo naši liberalci iste nazore kakor nemški, vsaj so eni kot drugi posedali po šolskih klopih onih učilišč, v kterih veje duhomorna Hegelova brezverska filozofija.

Sorodnost misli in teženj, mrzenje do katoliške cerkve (ki ima žalibože v posameznih dostojanstvenicah nevrednih zastopnikov) dovedla je naše politike, da so prestopili k nemški liberalni stranki ter v zvezi z njo sklenili »verske« postavbe, ki so tudi iz narodnega stala pogubonosne za nas, ker delajo narodnim duhovnikom preglavice zaradi »staatsbürgerliche haltung«, ki za bodočnost povsod odločuje ter vpogiblje narodno duhovenstvo pod policijsko oblast naših krutih, bureoukratičnih nasprotnikov.

ličanskih dopisnikov (posebno »Obalo«) v »Edinosti« omenjena. — A tudi v št. 51 »Edinosti« od 26. t. m. je bilo v dopisu iz Tržaške okolice o potrebah tabora omenjeno, ter s tem i obširnejše govorjeno. Tabor v tržaški okolici, kakov vpliv bi to napravilo na irredentarske kroge! In kako bi to odmevalo čez mejo po ne odrešenej deželi! V Trstu, mestu, katero je pri vsaki slovesnosti onstran luže za neodrešeno razupito, v tem mestu upajo se Slovani taborovati! — Res izvrstno bi to bilo, in vsak pošten okoličan upati i pomagati mora, da se to i v istini zgodi. — A kaj naj bi poštene okoličane sililo, naj bi se v taboru zbirali? In prav v taboru zbirali, v katerem se še pred stoletji njih pradedje »za svete pravice« zbirali? — Da, prav enako, kakor so se pradedje naši v minulih stoletjih po taborih zbirali, enako moramo se i mi sedaj v taboru zbrati ter odločno protestovati proti krivicam, katere se nam od strani dosedaj skoraj vsemogočnega tržaškega magistrata gode. Tabor ne bi imel nobenega nasprotja proti poštenim našim sodeželanom Italijanom, — s poštenimi domačini Italijani živijo naši okoličani uže od nekdaj v naj lepši slogi, toliko bolj se jim pa studi delovanje, ali rovanje irredentarskih domačih in tujih pritepenec. Začelo je ljudstvo gledati, kako se z njegovim denarjem na magistratu gospodari. Zaveda se naše ljudstvo, da mora davke, velike davke plačevati, nasproti pa, da najmanjše pravice ne uživa, niti onih, katere so od strani Njih Velikanstva zagotovljene.

Čas je prišel! Ljudstvo se je začelo in mora se ziramiti! Poštene stari okoličani gotovo ne morejo več gledati, kako se jim izpred oči kradejo pravice njih millega materinega jezika, onega jezika, katerega jim je mati »ob tržaškem obrežju« pri zibelki pela. Ne morejo več gledati, kako se jim hoče malo po malo celo vera od strani magistratnih gospodov (žitov) iz poštenih njih src izrjavati. — In tudi poštenega avstrijskega mišljenja ne proda nikoli nobeden pravi okoličan za noben denar ne. To niso le besede, — to se more i očitno pokazati. Tako na pr. smo čitali nedavno v »Edinosti«, da se išče 300 tržaških mladenčev italijanske narodnosti, kateri so se krvnemu davku (vojakstvu) odtgnoli.

Kdaj se je pa slišalo, da bi le eden mladenič iz tržaško-okoličanske slovenske rodovine dezertiral. — O ne! Gotovo ne. To se ni nikoli slišalo i se gotovo tudi nikoli ne bo. Vsak pravi okoličan je pripravljen zmirom kri preliti za svojega cesarja. Da, in radi tega mislijo in se zanašajo gotovo naši okoličani na vladu, da bi jim ona težkih krivic vsaj nekoliko olajšala. — Do sedaj pa vidimo, da je naše upanje zastoj.

Ako bomo toraj le čakali in čakali, utegnemo dočakati, da nam sovražnik naša tla popolnoma posede, in vzbudimo se ko bode prepozno.

Zbudimo se torej zdaj, dokler je čas. Zberimo se v taboru, kder bomo očitno našemu ljudstvu risali in slikali krivice, ki se nam gode. In ako je treba, pošlje naj se deputacija celo do presvitlega cesarja.

Na noge toraj, društvo »Edinosti«! Naloga te čaka, sveta naloga, kakoršne nimaš menda še v svoji kroniki zabilježene.

Ako se omenjemo dvuštvo posreči, kar gotovo upamo, imenovano nalogo »častno izvršiti« blisčati se bodo morale v njega kroniti zlate besede: »Tabor v Tržaški okolici.«

svojih posebnih stanovskih ali socialnih pravic in ima pustiti isto svobodno gibanje tudi sosedu. — To velja nasprotni liberalni stanki, ki je dosle za katoliško stranko s to psvekim imela. »Stanovske« koristi pa niso one, ktere mi zastopamo, kakor tudi Gospod ni cerkve postavil zato, da ima eden »stan« — preužitka.

»Glede na volitve in glasovanja izvoljenih poslancev bi odločevalo nadzornišvo sestavljeno vzajemno iz obeh strank.« — Skušnje onega leta, ko je vzajemni odbor v Mariboru postavil Kosarja za kandidata, zavratno pa potem kandidatura pobijal, nam ne dajo nobenega zaupanja in nobenega poročstva. Edino poročstvo bila bi odkritosrčna sprava med obojima strankama, ker bi potem principielnega nasprotovanja ne bilo. Kar pa zadeva »nadzorovanje« poslancev zastran glasovanja, ni stvar postavna. Po naših mislih bilo bi edino sredstvo, da poslanci drž. zbora pristopijo klubu federalistov pod Hohenwartovim vodstvom.

V tem slučaju nima tudi več podatka naslednja opazka: »Pravomočne dosedanje postave sprejmejo se z vsemi posledicami itd.« Mi Slovenci ne odločimo ničesar, to zamore le federalistična stranka.

Z Bogom! Z vso ponižnostjo
Maribor 19. oktobra 1873.

J. Uloga.

*) Opomba. Ta list smo objavili zaradi tega, da bi se razvidelo, kako se je blagi pokojnik trudil nesrečen razpor med Slovenci udušiti, ki je bil v letih 1870-80 mnogo škodil.

Čeprav je mnogo okoličanskih mladenčev uže od fine italijanske kulture okuženih, avstrijski čuti jih vse jedno obdaja, in sliči se mej okoličani: Ako bi Italiji dišalo po Trstu, gre vse prostovoljno v vojsko. Sli bi vsi okoličani od mladega dečka do sivega starca, ali kakor okoličani pravijo: »Do mačke.« — Res ponosna sme biti Avstrija na tako stražo »ob Adriji.« — Na stražo, katera je uže pokazala, da tveguje »kri in življenje za svojega carja.« — Straža ta pušča se pa v nemar, in ako si ne bode vedela sama pomagati, pogine vsa. — Pozor toraj! Ko bode po plakatih, po zidovih Tržaških hiš naznanjeno, da in kje imamo taborovati, vsacega okoličana misel naj bode, da je i on »taborit.« Zbrati se mora vsa okolica, vse mora na noge stopiti. Tu ne gre le za navadno reč ali veselico, tu gre za »svete naše narodne pravice.«

In ako se le v velikem številu zberemo, »osupnemo dušmana.« ter mu dokažemo, da trdno stojimo »na domačih tleh.« Društvo »Edinosti« naj bi v vsakem okraju izvolilo po nekoliko mož, kateri bi morali skrbeti, da bi bil »Tabor« od velike množice ljudstva obiskan. Zraven tega naj bi se oglašili govorniki, posebno domači okoličanski govorniki. Slišali smo uže lansko leto pri volilnem shodu v restavraciji »Fenice« mnogo naših domačih okoličanskih gospodov govoriti. Ti gospodje naj bi se vsi oglašili, kajti domači govorniki bi največ vplivali na ljudstvo. V čem naj bi se na taboru govorilo, o tem ni skoraj niti omeniti. Kajti prevelike in premnoge so krivice, ki se nam gode. V prvi vrsti naj bi se govorilo o nastavljanju okoličanskih županov. Magistrat nema pravice nam županov postavljati! To je uže naša stara slovenska navada, da župane sami volimo, kakor so jih nekdaj naši pradedje pod lipo volili.

In kake ljudi stavi magistrat za okoličanske župane, sedaj »scapovilla« imenovane? — Oglejmo si n. pr. Barkovljan-skega Capovillo. — Ta človek si je s pomočjo pravih starih Barkovljanov toliko opomogel, da si je »žganjarilo« napravil, od katere se živi. Ko je pa magistrat za tega »uomo liberale, e molto patriotico« zvedel, na mah ga je za župana vrlim Barkovljanom postavil. — Lehko si mislite toraj, kaj so Barkovljani čutili, ko so omenjeno novico zvedeli. Razburjeni so bili vsi od mladeniča do sivega starca, in pomirili morali so jih le žandarji in vojak. V tem je bilo pa uže v »Edinosti« mnogokrat omenjeno.

Bila je »cela ustaja« proti magistratu in imenovanemu človeku, in enake reči ne smeje bi se na taboru zamolčati. Po mojem menenju bi koristno bilo, da bi celo v dvorano državnega zbora dospela. — Taka je toraj s županom v Barkovljah, kateri je zabranil nekemu poštenemu vaščanu v nekež krčmi celo na stran iti, kar se lahko vedno dokaže! V drugih okoličanskih vaseh so tudi za župane ljudje, kateri so magistratu po volji, a ne ljudstvu. — To naj bi bil toraj eden glavnih predmetov, o katerem naj bi se na taboru govorilo. A potem je druga glavna važna stvar: »Sole v okolici.« Kake krivice se okoličanom v tem obziru gode, znane so mnogoterim uže iz čitanja slov. listov. Ne bomo toraj jih tukaj omenjali. A koliko pa še drugih krivic! Kdo daje n. pr. magistratu pravico, zabranjevati okoličanom kresove zažgati, in samo zato, ker je to slovenski običaj. Uže stoletja so goreli kresovi po tržaški okolici okoli in okoli Trsta, nikoli se pa ni radi tega nesreča zgodila.

V tabor tedaj bratje! Zberimo se skupaj in z sveto besedo tirjajmo pravice, ki se nam kratijo! Ne dajmo se teptati, ampak pomisliti moramo, da smo i mi ljudje. — Ker sem uže nekoliko o taboru govoril, omenil naj bi še pripraven kraj za to. Lep in obširen prostor bi bil Buchlerjer fond v Rojau, a po mojem menenju bi bil primernejši kraj Prosek, ta najbolj narodna vas v okolici. Tam stanuje tudi č. g. Nabergoj, naš državni in deželni poslanec, okoličanov pravi oče, in tam je tudi prostora za tisoče ljudstva. — Želeči je toraj, da ne bi tabor le želja ostal. Sedaj bi bilo po mojem menenju teško tabor sklicati. Vlada bi nam teško v to zdaj dovolila radi bolezni (kolere), ki nam preti. Toda upamo, da nas pred tem obvaruje Bog, in upamo tudi, da bomo v tem letu okoličani taborovali. V to pomozli Bog!

Politični pregled.

Notranje dežele.

Cesar je 3. t. m. zvečer odpotoval v Iši.

Cesarjevič Rudolf neki pride meseca avgusta v Naborjet na Koroško, da ogleda tamošnje utrbe. 4. t. m. jih je ogledoval poveljnik tretje topničarske brigade feld-maršallajtenant vitez Wagner.

Za sileškega deželnega načelnika, na mesto sedanjega trgovskega ministra je bil imenovan dvorni svetovalec graškega deželnega namestništva, prof. Merveldt.

Dolenjeavstrijsko obrtniško društvo je 2. t. m. sklenolo, da se ima v letu 1888 na Dunaji napraviti obrtniška razstava. Nadvojvoda Karol Ljudevit se naprosi, da prevzame pokroviteljstvo.

V Pragi neka nemška svojat pri vsakej priliki, kadar le more, draži in hujska Čehe, in če se potem kak vročkrvni mladčič v svojej nevolji spozabi in kaj stori, kar se ne ujema s zakonom, pa vstane precej po vseh prusko-tevtonskih, v Pragi, na Dunaji i drugod izhajajočih listih tak šunder in tak brup, da ljudje, ki stvari ne poznajo, res mislijo, da so Čehi Tervtonožci. Ker ti Nemci v javnosti prave svoje barve ne morejo kazati, zato so se odeli posebno v zadnjih časih, ker jim vreme ni ugodno, s plaščem neke lojalnosti in domoljubja, da lažje počen-jajo politične svoje orgije. Tako je zadnjič nemško rokodelstvo društvo sklenolo postaviti spomenik cesarju Jožefu II. ter napovedalo veliko slavnost. S tem je to društvo hotelo Čehe dražiti, ker je znano, da je bil sicer cesar Jožef II., razsvitljen in mil vladar, vendar, kakor vsak človek, imel tudi krive nazore, mej katerimi je bil tudi ta, da je hotel Avstrijo ponemčiti, misleč, da jo s tem osreči. Blagi vladar ni še poznal narodnega čuta i narodne moči in kreposti, zato se mu njegova težnja ne more v zlo jemati; ali nemško rokodelsko društvo je hotelo to porabiti v ta namen, da Čehe draži. Policijskemu vodstvu v Pragi vse to ni bilo neznano, in zato je prepovedalo slovesnost, deželno namestništvo je na priziv to prepoved potrdilo in tako tudi ministrski načelnik grof Taaffe, kateremu se je društvo pritožilo. — To je prav. Če hočemo priti k miru, ki nam je tako potreben, morajo te zdražbe nehati. Kdor ni s tem zadovoljen, pa naj se obrne čez mejo v Bismarkovo ali pa Garibaldijevo deželo. Brez njega bo pri nas tudi še trava rastla, žito zorelo in trta rodila.

Vnanje dežele.

Mej Črnogorci in Turki je bil 2. t. m. boj. Uradno poročilo o tem pravi: 2. julija zjutraj je okoli 2000 oboroženih Turkov iz Kolašina prestopilo mejno reko Taro, požgalo prve hiše, zasedlo utrbe ter ujelo dva kapitana. Proti večeru so Črnogorci zgrabili Turke in boj je trajal do dveh zjutraj. Turki so bili tepeni ter so mnogo mrtvih na mestu pustili. 600 Turkov so Črnogorci zajeli, ter jim obečajo pomiloščenje, ako izroče oba kapitana, ki sta mej njimi. Črnogorci imajo sedem mrtvih in trinajst ranjenih.

Bolgarija je še vedno in ostane morda še dalj časa na političnem povračju. Turška vlada se je 1. julija telegrafčno v Sredu pritožila zaradi nekaterih besed v prestolnem govoru in odgovoru sobranja, ker se ne skladajo s turško-bolgarsko pogodbo. Da se je to zgodilo na pritisk Rusije, to je gotovo. Turčija menda nema mnogo zoper počenje bolgarskega kneza, ker zida jez mej Rusijo in Turčijo in tako Turčijo varuje ruskega poplava, ali ker je ruski poslanec v Carigradu večkrat turško vlado opomnil, da knez Aleksander ne spoštuje konferenčnih sklepov, bila je turška vlada primorana, kneza posvariti. V turških krogi vlada prepričanje, da so od bolgarskega prašanja odvisne politične razmere mej Rusijo in Turčijo, in to prepričanje ima gotovo najboljšo podlogo. Turška vlada sicer ne more tajiti, da Rusija stoji na pravnem stališču i da so nje pritožbe opravilene, vendar pa se bolgarskemu knezu neče po robu postaviti, ker ima rajši za soseda bolgarskega kneza, nego ruskega carja; njej je znano, da ruski agenti, če tudi ne po ukazu ruske vlade, bolgarskemu narodu, posebno v vshodnji Rumeliji, vedno obečajo, da jim Rusija pridobi popolno združitev in povečanje knježevine, ako se le knez Aleksander odstavi. Zato je turška vlada s bolgarskim knezom tako potrpežljiva in dopušča, da knez ne spoštuje pogodb; ona ve, da bi ruski vpliv na Bolgarskem bil Turčiji mnogo nevarniši, nego samovoljno postopanje bolgarskega kneza; ona vidi, da so sedanje balkanske male države zadnje turške trdnjave proti Rusiji in da bi konec bil turške države, ako bi prišla Bolgarska pod rusko oblast. To je tudi vzrok, da se turški državniiki trudijo za

spravo mej Bolgari in Grki, posebno v Macedoniji, kder sovražstvo mej tema narodoma raste in se je bati boja mej njima.

Kako samoblastno gospodari knez Aleksander, vidi se iz tega le: Uže 1. januarja t. l. se je vsa civilna in vojaška uprava vshodnje Rumelije združila z bolgarsko, 1. marca pa tudi proračun obeh Bolgarij. Vshodnje rumeljsko domobranstvo, ki je imelo poprej 3000 mož in 1500 žandarjev, pomnožilo se je na 10.000, iz ene baterije so se napravile 4 baterije in konjica se zdato pomnožila. Vojaki iz vshodnje Rumelije uže zdaj opravljajo službo na Bolgarskem in bolgarski vojak na Rumeljskem. Za vse to se Turčija ni dosti ni malo ni brigala; ni čuda tedaj, da Rusija turški vladi nujno priporoča, naj kneza Aleksandra prisili, da ostane v mejah sklenene pogodbe. Iz vsega se vidi, da bolgarski knez hoče biti neodvisen vladar, da hrepeni po kraljevi kruni. Njemu to ni toliko za zlo jemati, ker on dela zase in vsaj na videz tudi za Bolgare, za sedanjo dobo gotovo v njihovo korist; on ni Slovan, on nema razuma, še manj pa ljubezni za veliko slovansko idejo, on je Bismarkov klin in angleška zagvozda na vshodu, a času i naravnemu zakonu ne bode mogel kljubovati, ker ni moči na svetu, ki bi se mogla ustavljati času i naravi. — A pustimo ta filozofična prepremišljevanja in ozrimo se še nekoliko na sedanje razmere. — Prišel je čas, da se urede finančne razmere mej združeno Bolgarijo in Turčijo in tu utegno nastati ozbiljne težave. Vshodnja Rumelija ima namreč na leto plačevati okoli 29 milijonov goldinarjev prebitka turške blagajnice, poleg tega pa še tribut in Bolgarija tudi delež za pokritje javnega turškega dolga. Bolgarska vlada je sicer obečala, da svojih dolžnosti ne pozabi, a v proračunu, ki se je predložil bolgarskemu sobranju in v tem tudi potrdil, ni bilo o tem ni groša. Iz tega se pač mora sklepati, da Bolgarija ne misli nič platiti Turčiji, katera pa je denarja pred vsem drugim potrebna. Ne more se tedaj misliti da bi Turčija mirno gledala, ako jo Bolgarija na cedilu pusti. Sicer so v to stvar uže Angleži dolge svoje prste vtaknoli, če se bo Bolgarija branila, od angleške blagodušnosti pač nema Turčija pričakovati odškodovanja. — Vse to priča, da je zdaj Bolgarija Ahilova peta evropskega miru in morebiti povzročitelj ca zadnjega dejanja turške tragedije.

Bavarsko ministerstvo je odstopilo. To se je vsled zadnjih žalostnih dogodkov moralo zgoditi. Bavarsko ministerstvo uže davno ni bilo v soglasju s parlamentom in ljudstvom. Dobilo je mnogo nezaupnic, a vendar ni odstopilo, ker ga rajni kralj ni hotel odstaviti. Ministerstvo je bilo odločno protestantsko, mej tem, ko je kraljestvo katoliško; ni dvombe tedaj, da bode novo ministerstvo katoliškega duha.

Na Angleškem se te dni vrše volitve v državni zbor, izid še ni znan, vendar dosedanje volitve Gladstonu niso ugodne.

DOPISI.

* Iz Ribniškega okraja, 27. junija. (Dalje in konec.) O tem, gospod urednik, o čemur sem Vam bil zadnjič — lamentiral in jekoval, uže o tem samem imela bi povoda dovolj godrnjati in pritoževati se z modrijanom Persijem, rekoč:

O curas hominum! o quantum in rebus inane! Koliko zaničevanja vrednih skrbi, koliko sebičnega početja med ljudmi! — Pomilovanja vredno človeštvo!... Pa vrnimo se zopet h glavnemu predmetu.

Kakor je marsikomu znano, vdomačila se je zadnji čas v narodno-socialno življenje mej Slovenci neka pošastna mōra, ki preti — ta živalj — s korenino vred udušiti in uničiti, ter nas oropati, kakor kakšna »boa constrictor« — mlade živali tolikanj potrebnega daru — društvenega življenja. Ta philoksēra se ne opazuje le tu in tam, marveč jej je uže bivališče kar v celih deželah! Koliko zla za nas promuzročuje nam ta pošast v posameznih krajih — brez družtev, brez hramov, kder se narod probujati more in kder se mu narodna zavest vcepljati — oživljati da, itd. In Slovenci — smo slaboten — duševno zanemaren, sicer pa v marsičem smešno potrpežljiv narod! — Kam pridemo tedaj: — z malomarnostjo, s potr-

pežljivostjo, neslogo, samopisnostjo, praznini upitjem — in s prihodnostjo, katera nas čaka brez — program!

V Ribniškem okraju čutimo zadnja leta tudi v marsikaterem oziru — udarce, ki so nekak znak pomanjklivosti in socialnem življenju in neugodno spričevalo krajevnim razmetam in zahtevam. »Stvari« ni — spoštovana! Tako sem čul uže marsikatega resnomislečega rodoljuba tožiti in prav je imel!

Pa — jaz, gospod urednik, zašel sem nekoliko »s pota« — oprostite, kriv nisem temu jaz, marveč »stvari«, za katero se toliko zanimam, in pa letošnja pomlad, ki se mi je kazala baš pri slovesu tolikanj zanimiva, da si niti domisljeval nisem poprej o tacem vtisku, dokler ga v istini čutil nisem, dočim so drugi ostali pri starem programu — z svojimi »mrtvimi stvari« in do — zanimive pomladi!

Med tem, ko sem namerjaval svoj izbrani predmet bolj »na kratko« obdelovati, vrtnoli so se mi »mej potom« raznovrstni »zanimivi prizori« in tako »nolens volens« zašel »v štrono«! A sedaj dalje — sine ira et studio!

V obče rečeno smo v Ribniškem okraju z narodnimi »društvi« slabo prekrbeni, in vse, s čemur se sploh ponasati moremo, so »Bratna društva« v Sordražici, »Prostovoljna ognjegasna družba« v Dolenji vasi pri Ribnici, katera deluje pod vodstvom z slovenskim zapovedništvom — načelnika Ig. Merherje; zatem je omeniti »Strelnega društva« v Ribnici in vse, kar je glavnega... Bogme! — zadnji čas osnovana »Podružnica cv. Cirila in Metodaa«, ki ima delovati za narodno šolo na krščanski podlagi.*

Nekaj mesecev sem imamo sicer tudi nekako zvan »Lesevereln«, ali »bratno društvo«, ergo čisto nedolžno »društvo«, na tej usahuje uže korenina, in če se ne bode »arstlinica« skrbno gojila in zalivala, — zmanjka jej soka, ter življenja, in smoter nje splava — »po vodi«! Ta nesreča pa ne bi trebala biti niti občudovana in pomilovana, ker stvar sama tu vsakako več trpi, nego — se podpira, in »glas upločega v puščavi«, naj bi tu obveljal, ki doni: »Ustvarite si »Čitalnico« v neodvisnem prostoru, predložite sestavljena pravila sl. vladi v potrdilo, popred pa izvolite odbor iz narodnega Ribniškega prebivalstva, ki bode, podpiran od strani inteligence, delal za narodno stvar v prosep omiki priprostega slov. naroda in njega zavesti, v ostalem pa na korist toliko zanemarljivega in samemu sebi prepuščenega narodno-socialnega življenja, katerega sad nekateri iz gole zaslepelosti, strasti, osobnega sovraštva in zbog mnogih družih duševnih slabosti, sedaj niti poznati nečejo! — Tako svojat je treba prezirati, če se nikakor z dobrimi nauki poprej ne da podučiti in na pravo pot privesti! — Tacim velja edino: Habeant sibi!»

Ozri se narod — na soseda in uči se od njega v delu in volji!

Slehern narodnjak, bodisi obdarjen z obilnimi ali manj številnimi talenti — bodisi bogat, učen, moder več ali manj — (to ni merodajno povsodi, marveč le voljo je hvaliti!), dela naj v smislu pesnika našega:

Če si zmožen, delaj po veliko,
Ak si zmožen — manj: pa bolj po malo.
Pa ne delaj samo za-se;
Tebi je v največjo diko,
Ako delaš domu v hvalo!

Pokažimo povsodi v ožjej svojej domovini, da nam ne manjka blagega razuma — vzajemnosti in dobre volje, marveč pokažimo sovraštvo, da nam je mar do in domoljubje, in to v polnej ne-sebičnosti. Delajmo za stvar tedaj, in žrtvujmo narodu in njega pravicam v prid vse svoje duševne in telesne moči, zatem nas sovražnik naš ne bode smatral: ein armes — Völkchen, das gelstigt und flisch — schwach da steht! itd.

Povsodi je dela dovelj v tem oziru, ergo ne puščajmo v nemar prilike, ki se nam vsem ponuja: Delati v prosep narod! Tja čez daljne meje se ozrimo, tam dajo nam vzgled bratje Slovani: Čehi, Hrvatje in drugi Slovanstva sinovi; tam — je naše ogledalo!... In s tem: Sapienti sat!

Na Nj. V. topničarki Hum.
— Suda, 20. junija 1886. Ker so me iz »Kaiser-Maxa« že tu na topničarki Hum prekrečali, more Ti moj zagotovljeni dopis o naših rih klisjah na demonstrativni floti le zakasнено priti — a ker me tovariši sile, za to Ti ga tu vendar priložim.
Grško prašanje bilo bi dakle rešeno, ali je to vsaj na videz. Skupljene pomorske sile so, »klicavši se na berlinsko po-

godbo — bile primorane z vsemi sredstvi Grško k miru prisiliti, in so to tudi po znanej poti dognale.

Ali zdaj, ko smo konec tega modernega vzdržavanja miru ugledali in nekoliko svoj pogled vračamo — nehoti se nam misel vriva: je li mogoče, da se le radi blaženstva Grkov proti Turkom, ali stvar obrnóvši, radi obvarovanja Turkov pred uporom Grkov, je li mogoče, da se le radi vzdržavanja berlinske pogodbe, katera se na drugih krajih ruši in trga, ali le radi upora Kretencev, kateri še svojega prvega dne ni doživel: take sile, take moči nakupidijo, ter take stroške trpe — le radi imena vevlasti? Ne! kajti ni mogoče, da vevlasti brez drugih važnejih uzrokov take sile napenajo, ki so le vredne in dopuščene k obvarovanju lastnega doma.

Naša fregata »Radetzky« je bila prva, ki se je pred Sudo pripeljala, ter s tem znamenje k videznem začetku demonstrativne tragikomedije dala.

Da se mi za orientalo prašanje zanimamo, to je prav razumljivo, a da to z našo politiko prav pospešujemo, to se združevam dvomiti, kajti prav letos smo sami svojo politiko naključovali.

Kaj bi bolj naravno bilo, nego: s porabo naše, tako v nebo kovane zveze z Nemško, pod utrditvijo našega prijateljstva z Rusko — gotovi miru strani Francoske in potolaženjem Italije, bodi si s komur bodi (se ve da ne s Trstom), poprijeti se prilike ter rešiti splošno orientalo prašanje.

Ali tega nismo storili — ampak sekundirali smo koncertu, v katerem so Angleži prvi v rog trobili.

In zakaj vse to? zato, ker naša velikomemška stranka vse žile napenja, da našo zvezo z Rusko zapreči — ker Solun se le tedaj Avstriji privošči, kadar bodo (hvala Bogu le po nje mnenju) naše dežele toliko zrele, da Bismarck črto »Holomouc-Reka« potegne.

Žalibože so naši velikomemci v protivanju vsake zveze z Rusi, tudi iz znanih uzrokov, po Ogrih podpirani.

Da bi omenjeno našo politiko Ruska rada podpirala, vidilo se je iz vedenja Dimitra Donskoj-ga v demonstrativnej floti. On in nekoliko tudi »Friderik Karol« — sta videzno kazala, da jima je vsa stvar zoperna, in da sta le navzoča, ker uže morata vevlasti zastopati. To je pokazal posebno Dimitri, kateri je k slovesnemu razvodu, na jezo vseh Anglomancev, dva dni kasneje prišel.

Kaj so Italijani tu iskali, to sem menda uže povedal: lovili cene lovore, ker nasprotnika ni bilo.

A prašali me boste, kdo pa je bil pri vseh teh homatijah interesiran? Angleži? pa kako to? Dragi prijatelji, da ste jih vi videli, kako oklopnico za oklopnico kupe — njim brod za brodom dohaja, dokler niso nakupili sile, katera bila bi v stanu, vse druge porušiti, tudi vi bi verjeli, da njim bilo samo ležeče nam drugim imponirati, temveč, da so pospeševali in tudi dospeli načrte, katerim je uzrok daleč, daleč v Indiji.

Angleži so edini, katerim je zelo važno, da se turško prašanje ne reši — in to ne toliko radi novcev, katerih imajo v Orijentu mnogo zakopanih, nego ker: z sklepom trdnega prijateljstva mej nami in Rusko — to je z rešenjem orijentalnega prašanja — nastane Ruska v zahodu prosta, in svoje delo (jedčina po caru Petru velikem) prične na vzhodu.

To zapreči je bila svrha Angležev in to so tudi z svojo politiko dosegli — in mi? mi smo jim, sami sebi kljubovaje — k temu pomagali.

Razhod demonstrativne flote je bil — če tudi so topiči obligatno pokali — tih — in godilo se nam je, kakor človeku, ki doživlja delo, s katerim se njegova vest ne ujema.

Ko pa se je Dimitri Donskoj prav blizo nas odpeljal in živahno svoj »z Bogom« zaklical, zdelo se mi je, da tožno pravi: prijatelj, zakaj nisi hotel z mano bratsko deliti, kar je po Bogu in pravu naše.

Ostanki naše eskadre zdaj tu v Sudi ležé, ter menda študirajo, kaj bi počeli.

Domače in razne vesti.

Trubarjev večer v soboto
v dvorani naše čitalnice se je vršil nad vsjo nado lepo.

Predsedoval je g. Žab, kateri nam je v prelepem skoro eno uro trajajočem govoru risal življenje in zasluge za slov. literaturo Primoža Trubera. Za njim so govorili razni gospodje katerih se je bilo zbralo 41.

To olično društvo je tudi pozdravilo telegrafično gospodo zbrano v Ljubljani v enak namen.

Mej govorom in krasnim petjem se je vršilo veselje do polnoči.

Krasen je bil ta večer, da bi le še mnogo takih dočakali.

Obširneje o tej alavnosti poročamo v soboto.

Ne pijte morske vode! Mej tržaškimi ljudstvom je sploh uže več dni govorica, da so vsi oni, ki so po zdravniškem poročilu umrli za kolero, pili morsko vodo. in to je neki dokazano, in celo mestnemu magistratu je to znano, ker izdal je i nabil na hišne vogle to le svarilo: Ker je voda v morskih lukah sploh, in posebno v našej luki zaradi iztokov iz kloak polna organskih snovi, zato svari mestni magistrat, ker je tega menjenja tudi osrednji zdravstveni odbor, prebivalstvo v sedanjih zdravstvenih razmerah, naj morske, iz luke zajete vode ne pije. To se pravi po domače: morska voda v luki je okužena, ne pijte je, da kolere ne doboste. — Našim mestnim očetom pa bi pri tej priliki na srce položili, naj bi par uric tuji v to porabil, kako bi se gnoj in gnojica, ki se zdaj izteka v morje in kužne bolezni povzročuje, porabil za kmetijstvo v okolici, kder bi rodil bogastvo in zdravje, ne pa kužnih bolezni. V prvej vrsti pa bi ta vevlačna naloga spadala od države podpiranemu tržaškemu kmetijskemu društvu, ki se neki — risum teneatis — imenuje: »Societá agraria«; da njegovi udje pred volitvami po okolici zelo delajo, to je znano, a ne za poljedelstvo, sicer pa se o tem društvu malo sliši in ve; kmetu v okolici še znano ni.

Železnica Hrpelje-Trst. Konzularni elev baron Sonnenleithner, ki je nameščen pri tržaški trgovinski in obrtniški zbornici, poslal je ministerstvu zunanjih zadev o železnici Hrpelje-Trst poročilo, iz katerega to le posnemamo: Na vsej 19 kilometrov železnici, ki se ima odpreti meseca junija 1887, marljivo se izvršuje delo in mnogo objektov se bliža izvešitvi. Tehnične težave so vsled neugodnih zemeljskih razmer velike, in utegne biti to tudi vzrok, da dovršitev te kratke železnice dalj časa potrebuje, če tudi dela 4000 delavcev. Najvažniši objekt je uže prodrti i nekoliko tudi uže obzidani podmol pri Borštu. Glavno zanimanje zdevajočih krogov je sedaj to, kako se določi zveza te železnice s tržaškim kolodvorom južne železnice, kar je za promet blaga na obeh železnicah posebno važno. O tej zadevi je sedaj trojno menjenje. Nekateri priporočajo, naj se železnica ne speje do sv. Andreja, ampak naj se uže poprej s podmolom pod mestom združi z južnim kolodvorom. Mestni magistrat pa se je izjavil, da bi najboljša zveza obeh železnic bila, ako bi se zveza izvršila okoli mesta. Ker pa neče delati težav hrpeljske železnice, izjavil je potem, da nič ne ugovarja, ako se hrpeljske železnice kolodvor s kolodvorom južne železnice zveže s progo držečo ob luki, vendar s tem pogojem, da bode ta zveza le začasna, ker je ob luki promet uže tako zaradi preozkega prostora pretežaven in iz tehničnih ozirov ni mogoče prostora razširiti. Trejje misli pa je trgovinska zbornica. Ona namreč misli, da se prostor ob luki more razširiti in da bi zveza ob luki najugodnejša bila, ker se prosta luka odpravi, in tako lažje napravi tako imenovani »punto franco«.

Od nemške države podpirane parniške vožnje mej Trstom in Jugom. 3. t. m. zvečer ob sedmih je dospel v tržaško luko parnik »Braunschweig« severno-nemškega Lloydja iz Bremena. On je namenjen za postransko vožnjo Trst-Brindisi-Aleksandrija; prvokrat odpluje iz Trsta 14. t. m. in koj za njim dospe parnik »Nürnberg« ki je namenjen tudi za to vožnjo. — Mi pri tej priliki le na to kažemo, da je v zadnjih časih mnogo trgovcev iz »Reicha« poskusilo svojo srečo v Trstu in se početkom strašansko šopirilo, ali skoraj do zadnjega je vse slana vzela; podpiranim parnikom se uže utegne nekoliko bolje goditi, menimo pa vendar, da Trst zaradi njih ni v nevarnosti, in tako mislijo tudi tisti, katerim so pomorske trgovinske razmere še bolj znane, nego nam.

Zanimiva pravda. Jutri ob 10 uri dopoldne bode na Dunaji pri c. k. upravnem vrhovnem sodišču jako zanimiva pravda: tržaški mestni svet je namreč tožil naučno ministerstvo, ker mu ni dovolilo imenovati občinskega šolskega nadzornika; o tej stvari smo ob svojem času uže poročili. Res, radovedni smo na razsodbo.

Tržaške novosti:

Kolera v Trstu. V nedeljo zjutraj ob sedmih je prišel devetnajstletni mladenič Tognati, delavec pri železnici Trst-Hrpelje, v svoje stanovanje ter tožil svojej materi, da ga trebih boli i da ima drisko, rekel je tudi, da je pil morsko vodo. Legel je v posteljo in začel tudi iz sebe metati. Njegov oče je šel po okrajnega zdravnika, a dolgo ga ni mogel dobiti; pripeljal je zdravnika, malo pred poludnem. a mladenič je uže ob enajstih umrl. Zdravniki so izrekli, da je mladenič umrl za azijsko kolero. — Ker je dokazano, da so vsi doslej za kolero umrli pili morsko vodo, in ker tudi naš magistrat, to se ve da le v italijanskem jeziku, svari pred morsko vodo, zato tudi mi priporočamo slovenskemu prebivalstvu, naj ne pije morske vode, in to priporočamo toliko bolj, ker mestni magistrat za svoje slovenske občane nema te skrbi; nezasišana srmatoli Magistratu veljajo te le besede: »Quem deus perdere vult, dementat.« — Kako

skrbi mestni magistrat, da se vsi mikrobi ne ugonobe in kolera popolno ne zatne, brali smo v nedeljo v tukajšnjem listu »Mattino.« V mestnej bolnišnici, kder za kolero umrle raztelesujejo, preiskuje mrtva telesa nek mlad pobič, ki je komaj lansko leto zrelostni izpit na tukajšnji mestnej gimnaziji absolvirval in poroča potem o svojih »korenitih« in »učenihi« iznajdbah tržaškim lahonskim listom straše s kolero in nesrečnimi mikrobi. Nismo verjeli, da se i v Trstu kaj takega lahko godi in vendar je res! — V ponedeljek sta zopet dva moža zbolela za boleznijo, podobno kolero; 64letni Marko Stoka v via St. Maurizio; peljali so ga najprej v barako mestne bolnišnice, namenjeno za nalezljive bolezni, potem pa v bolnico za kolerozne. — Nekega kmeta, ki je šel iz Žavel v Trst, prijele so bolečine pri pokopališču da se je zgrudil; pokopališčni čuvaj je to naznanil mestnemu fiziku, ki ga je ukazal prepeljati v bolnico za kolerozne, mož je v malo urah umrl; zdravniki so konstatirali azijsko kolero; doma je iz Ricmanj, piše se Samsa ter ima 23 let.

Nagla in nepredvidna smrt. 48letni Ivan Ferluga iz Grete natreskal se je v nedeljo popoldne prav dobro — ali žalibog za zadnjkrat! — strupe trape ter zaspal pod trdnjavo Kresič na Greti. Ondi nastavljeni vojaki so ga našli in dali ga prenesti k sv. Justu. Žalostno znamenje, ako se tudi tu pri Trstu še take pokveke nahajajo, ki ne vedo niti kedaj jim je zadosti strupenega žganja! Ah, pijanci!

Mrtvoud. 43letno Kato Tinta, mater peterih otrok, našli so v svojem stanovanju v ulici Molin Grande mrtvo za mrtvoudom.

Najden mrtič. V nedeljo zjutraj so izvlekli iz morja na pomoli Ključ mrtvo uže vse spremenjeno truplo nekega 53letnega človeka, ki je pred osmini dnevi v morje skočil. Sprvič ga niso mogli niti spoznati, še le žena njegova je spoznala v njem svojega soproga.

Nož. 20letni S. Bertoli, se je spril z nekimi fakinom ki ga je nožem močno ranil. — Zapri so 15letnega I. V., ker je neko kmetico iz Rocola z repo v glavo ranil. — 25letnemu težaku I. Serti ki dela na parniku »Szapary« priletel velik kos drva v stran ki ga je močno ranil; šel je v bolnico. — 23letno natakario T. Komaz je nekdo s stolom po glavi vdaril, da je morala v bolnico.

Nesreče. Nek godec, cigan, se je v Sežani preveč opil, po cesti pa ga neso mogle noge nositi ter je padel tko nesrečno na kamenje blizu ceste, da so ga morali prenesti v bolnico.

Policijsko. V soboto popoldne so deli pod ključ Antona Ferrant-a in Romea Pagantja uradnika pri lahonskej »Societá operaria« ker sta društveno kaso za 3000 gl. okradla. Vseh vkupe ki so se držali pri raznih blagajnicah krasti, jih je uže 11 — t. j. število tatov pri mestnih blagajnicah je sedaj doseglo ono ki je pred nekoliko meseci v času volitev toliko hrupa in veselja naredilo. Čudna? — Nekež kmetici iz Zaboršta odnesli ali odpeljali so oslička z tovorčkom tobaka. — 19letni Peter T. iz Trsta vkradel je svojemu gospodarju 86 gl. še pred mesecem setaj se je pa sam policiji ovdal. Žele je menda v luknjo. — Pes je vgriznil nekega fanta na Aquedotti.

Glavni zbor društva sv. Cirila in Metoda se je vršil predvečeraj v Ljubljani. Kakor nam obširno poročilo, (katero nam je prav ko smo list v stroj deli prispelo) javlja, bil je ta zbor prav velkanski in za društvo od velikega pomena. Zbor je bil mnogobrojno obiskan, a bilo je pri zboru veliko narodnjakov iz slovenskih pokrajin. Obširneje v prihodnji številki.

Poštna hranilnica. Meseca junija je v poštno hranilnico vložilo 297.925 osov 38.178.493 gl., izplačalo se je 105086 osov 38.820.743 gl. Vsega skupaj o i začetka poštnih hranilnic se je vložilo 567.953.340 gl. izplačalo pa 533.163.624 gl.

Kolera na Reki. Ko je prva osoba v Trstu zbolela za kolero, še tisti dan je ogerska pomorska oblast na Reki zaprla to luko ljudjam iz Trsta, a to ni pomagalo; kolera se je tam bolj vgnjezdila nego v Trstu, 3. t. m. je zbolelo enajst osov in začela se je tudi mej vojake; bogati Rečani vsled tega zapuščajo mesto.

Potres v Dalmaciji. 27—28 m. m. čuli so v Dalmaciji še precej močen potres.

Vremenske škode v Istri. 30. junija se je pri Pidu pretrgal oblak, dolina Raša se je, predno je minola ura, premenila v jezero, da bi se lahko bile ladije po njem vozile, vse polje je pokončano; v nekaterih krajih graščke občine pa je v tej uri debela toča pridelke popolnoma pokončala. Uboštvo je vsled tega strašno.

Iz Šmarti pri Kopru nam pišejo: Prečastiti gospod dekan in župnik v Šmarti odgovoril je v toplice na Štajersko. Voščimo mu, naj s trdnim zdravjem se spet vrne in še mnogo let v svojem krogu deluje. Njega nadomestuje in oskrbuje njegovo faro č. gosp. Ljudoviti Vodopivec, župnik v Pomjanu, kateri je za ta čas o i

*) Kakor čujem je dal imenovani načelnik ravnokar tiskati knjižico s slovensko komando in navodom, za ognjegasna društva.

Op. dop.
Prosit!

Op. dop.
*) Sicer bi dalo se baš glede Ribniškega trga kaj več omeniti, a se ne ujema s tem predmetom. Morda drugi pot, Op. dop.

